

OECD *Multilingual Summaries*

Education at a Glance 2017

OECD Indicators

Summary in Slovenian

Preberite celotno knjigo na: [10.1787/eag-2017-en](https://doi.org/10.1787/eag-2017-en)

Pogled na izobraževanje 2017

Kazalniki OECD

Povzetek v slovenščini

Diplomanti z naravoslovjem povezanih področij so najbolj zaposljivi, a ne vedno

V večini držav OECD so med visokošolskimi študijskimi programi, ki jih zaključijo odrasli, najbolj priljubljeni tisti na področju ekonomije, uprave ali prava. V povprečju ima v državah OECD 23 % visokošolsko izobraženih 25–64-letnikov diplomno iz enega od teh treh področij študija, v primerjavi s 5 % tistih z diplomami iz naravoslovja, statistike in matematike, 4 % iz informatike in komunikacijske tehnologije ter 17 % iz tehniških ved, proizvodnje in gradbeništva. Podoben delež je med novimi visokošolskimi študenti, kar nakazuje, da zanimanje za ta področja ostaja stabilno.

Kljub temu zanimanje za naravoslovje, tehnologijo, tehniške vede in matematiko (STEM) narašča s stopnjo izobrazbe, saj je bil leta 2015 delež študentov teh področij, ki so dokončali študij na doktorski stopnji, skoraj dvakrat večji od deleža na dodiplomski ravni. Omenjena področja so priljubljena tudi med mednarodnimi študenti – v državah OECD jih je največji delež, skoraj ena tretjina, študirala po programih z naravoslovnega področja.

Zanimanje za tehniške vede je na srednješolski poklicni ravni večje kot na visokošolski, ker so ti programi močno povezani z industrijskim sektorjem. Približno ena tretjina dijakov dokonča srednješolsko poklicno izobraževanje na področju tehniških ved, proizvodnje in gradbeništva – kar je več kot dvakrat večji delež kot na visokošolski ravni.

Področja, povezana z naravoslovjem, tehnologijo, tehniškimi vedami in matematiko, nudijo tudi boljše možnosti za zaposlitev, kar zrcali potrebe družbe, ki vedno bolj temelji na inovacijah: diplomanti na področju informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT) lahko pričakujejo za 7 odstotnih točk višjo stopnjo zaposlenosti kot diplomanti umetniških in humanističnih smeri ali družbenih ved, novinarstva in informatike. Vendar so stopnje zaposlenosti na z naravoslovjem povezanih področjih neenake: za diplomante naravoslovnih ved, matematike in statistike je bolj verjetno, da bodo imeli enake stopnje zaposlenosti kot diplomanti umetniških in humanističnih ved – oboji pa nižje od stopenj zaposlenosti inženirjev ali specialistov na področju IKT.

Enaka zastopanost spolov med diplomanti je nai nekaterih študijskih področjih še vedno precej oddaljena, zlasti v srednješolskem poklicnem izobraževanju. Enaka zastopanost spolov se izboljša na visokošolski ravni, čeprav ženske še vedno predstavljajo le enega od štirih novih študentov tehniških ved, proizvodnje in gradbeništva. Po drugi strani predstavljajo skoraj tri od štirih novih študentov na zdravstvenih in socialnih študijskih področjih. Druga področja, kot so poslovna administracija in pravo ter naravoslovne vede, matematika in statistika, so med novimi študenti že skoraj dosegle enako zastopanost po spolu.

Odrasli so danes na splošno bolj izobraženi, a nekateri še vedno zaostajajo

V primerjavi z letom 2000 je v državah članicah in partnericah OECD delovna sila postala bolj izobražena. Medtem ko je imela leta 2000 večina mladih odraslih kot najvišjo stopnjo izobrazbe dokončano srednjo šolo, ima danes največji delež 25–34-letnikov diplomo na visokošolski ravni. Delež mladih odraslih, ki nimajo dokončane srednje šole, se je v večini držav članic OECD in partneric prav tako zmanjšal – leta 2016 je med državami OECD v povprečju znašal 16 %. Čeprav ima najmanj srednješolsko raven dokončano več odraslih, je dokončanje šolanja še vedno problem. V državah, ki imajo na voljo dejanske kohortne podatke, približno 25 % vpisanih dijakov ni dokončalo šolanja v roku dveh let po predvidenem zaključku srednješolskega programa; štiri petine teh dijakov ni več vpisanih v izobraževanje. Gre za kritičen osip: stopnja brezposelnosti mladih odraslih (starih 25–34 let), ki ne končajo srednješolskega izobraževanja, je skoraj 17 %, v primerjavi z 9 % med tistimi, ki ga uspešno zaključijo.

Odrasli z visokošolsko stopnjo izobrazbe uživajo znatne donose na svojo investicijo v izobraževanje: njihova zaposlenost je za 10 odstotnih točk višja in v povprečju zaslužijo 56 % več kot tisti, ki imajo dokončano le srednješolsko izobrazbo. So tudi prvi, ki okrevajo po gospodarskih padcih: stopnje zaposlenosti mladih odraslih z visokošolsko stopnjo izobrazbe so se že vrnila na predkrizne ravni, medtem ko stopnje zaposlenosti tistih, ki nimajo dokončane srednje šole, še vedno zaostajajo. Za odrasle z visokošolsko stopnjo izobrazbe je tudi manj verjetno, da trpijo za depresijo, kot za njihove manj izobražene kolege. Zato se mladi vedno bolj odločajo za šolanje, ki bo okrepilo njihovo doseženo stopnjo izobrazbe, namesto da bi po zaključku obveznega šolanja neposredno vstopili na trg dela. Med letoma 2000 in 2016 se je delež 20–24-letnikov, ki nadaljujejo šolanje, povečal za 10 odstotnih točk, delež zaposlenih med njimi pa zmanjšal za 9 odstotnih točk.

Skupni izdatki za visokošolsko izobraževanje so prehiteli vpis študentov

Na vseh ravneh izobraževanja, zlasti pa na visokošolski, je poraba naraščala precej hitreje kot vpisi študentov. Izdatki na osnovnošolskih, srednješolskih in posrednješolskih neterciarnih izobraževalnih institucijah so se med letoma 2010 in 2014 povečali za 4 %, čeprav se je število vpisanih študentov v istem obdobju malenkost zmanjšalo. Po drugi strani so se skupni izdatki na visokošolskih institucijah v istem obdobju povečali po stopnji, ki je bila več kot dvakrat višja od stopnje rasti študentov, kar zrcali prednost, ki jo država in družba dajeta visokošolskemu izobraževanju.

Medtem ko so javni izdatki za izobraževalne institucije od osnovnošolske do visokošolske ravni vidno naraščali, v državah OECD med letoma 2010 in 2014 v povprečju niso dohajali rasti BDP. Zato so se javni izdatki za izobraževalne institucije kot odstotek BDP v istem obdobju zmanjšali za 2 %. Podobno se je v polovici držav OECD med letoma 2010 in 2014 zmanjšal delež javnih izdatkov za izobraževanje od osnovnošolske do visokošolske ravni v skupni državni porabi

Delež javnega financiranja je v obveznem izobraževanju znatno višji kot v visokošolskem. Medtem ko javni sektor še vedno prispeva 91 % sredstev na osnovnošolski, srednješolski in posrednješolski neterciarni ravni, pokriva le 70 % skupnih izdatkov na visokošolski ravni, medtem ko morajo razliko pokriti gospodinjstva. Hkrati je delež javnega financiranja izdatkov za izobraževanje, namenjen institucijam, med letoma 2010 in 2014 na splošno ostal stabilen na vseh ravneh.

Zaostajanje plač in starajoča se delovna sila slabijo učiteljski poklic

Učitelji tvorijo hrbtenico izobraževalnega sistema, a je poklic vedno manj privlačen za mlade, populacija učiteljev pa se stara, zlasti na višjih ravneh izobraževanja. V državah OECD je bilo leta 2015 v povprečju 33 % učiteljev na osnovnošolski in srednješolski ravni starih 50 ali več let, kar je 3 odstotne točke več kot leta 2005. Poleg tega med učitelji še vedno močno prevladujejo ženske, ki v državah OECD v povprečju predstavljajo sedem od desetih učiteljev. Zastopanost spolov je po drugi strani boljša na višjih ravneh izobraževanja – medtem ko je 97 % predšolskih učiteljev žensk, te predstavljajo 43 % na visokošolski ravni.

Plače učiteljev so v primerjavi s plačami drugih podobno izobraženih delavcev za polni delovni čas nizke. To je ključna ovira pri privabljanju mladih v poučevanje. Medtem ko se plače povečujejo s stopnjo izobrazbe, na kateri učitelji poučujejo, še vedno znašajo med 78 % in 94 % povprečnih plač delavcev, ki delajo polni delovni čas in imajo visokošolsko stopnjo izobrazbe. Gospodarska recesija leta 2008 je neposredno vplivala na plače učiteljev, ki so bile v nekaterih državah bodisi zamrznjene bodisi znižane. Med letoma 2005 in 2015 so se z zakonom določene plače učiteljev realno zmanjšale v eni tretjini držav in gospodarstev, za katere so na voljo podatki.

Druge ugotovitve

Zaradi manjših javnih investicij v predšolsko vzgojo je delež otrok, ki so na tej stopnji vpisani v zasebne institucije, precej višji kot na osnovnošolski in srednješolski ravni.

Splošni srednješolski programi so bolj priljubljeni kot poklicni: 37 % 15–19-letnikov je vpisanih v splošne srednješolske programe, 25 % pa v poklicne programe, čeprav so le-ti pomemben element izobraževalnih sistemov v številnih državah.

Finančna podpora pomaga ublažiti breme visokih šolnin, ki jih zaračunavajo nekatere visokošolske institucije; 75 % ali več študentov v Avstraliji, Angliji (Združenem kraljestvu) in Združenih državah prejema javna posojila ali štipendije/študijsko pomoč.

Odprte sisteme vpisa na javne in/ali zasebne visokošolske institucije je mogoče najti v več kot polovici držav in gospodarstev z razpoložljivimi podatki. Nacionalna/osrednja preverjanja znanja, ki jih dijaki opravijo proti koncu svojega srednješolskega izobraževanja, in sprejemni izpiti, ki jih organizirajo visokošolske institucije, so najpogostejši mehanizmi pri vpisu na prvo stopnjo visokošolskih programov.

© OECD

Ta povzetek ni uradni prevod OECD.

Reproduciranje tega povzetka je dovoljeno pod pogojem, da so navedene avtorske pravice OECD in naslov originalne publikacije.

Večjezični povzetki so prevedeni izvlečki publikacij OECD, ki so v izvirniku izdane v angleškem in francoskem jeziku.

Preberite celotno angleško različico na OECD iLibrary!!

© OECD (2017), *Education at a Glance 2017: OECD Indicators*, OECD Publishing.

doi: 10.1787/eag-2017-en